
UDK: 81'373:821.163.42.09-1 Parun V.
Izvorni znanstveni članak
Primljen 29. IV. 2017.

MARIJANA BAŠIĆ – SANJA BARIČEVIĆ
Odjel za kroatistiku Sveučilišta u Zadru
marijana.basic.zd@gmail.com – sanja.baricevic.zd@gmail.com

MORFOLOŠKA I LEKSIČKA OBILJEŽJA POETSKOGA DISKURSA VESNE PARUN

Sažetak

Uz poetiku Vesne Parun (1922. – 2010.) od samoga početka njezina pjesničkog stvaralaštva vezuju se *leksičko bogatstvo i izražajna osebnost*. U ovome se radu u raščlambi dijela njezina pjesničkog opusa usredotočuje na leksičku sastavnicu. Određuju se i raščlanjuju leksička složenost, raznolikost i gustoća na primjeru zbirke *Sonetni vijenci* (1991.) te se zastupljenost pojedinih leksema povezuje s temeljnim motivima njezina stvaralaštva. Zastupljenost pojedinih vrsta i oblika riječi promatra se u okviru osobitosti jezika i stila autorice te književnoumjetničkoga stila. Proučavaju se proširenja značenja pojedinih leksema te značenski odnosi među leksemima.

Ključne riječi: leksička sastavnica; leksička složenost; raznolikost i gustoća; višeznačnost riječi

Uvod

„Spektar značenja riječi u poeziji mnogo je veći nego u običnome komunikacijskom jeziku“, a „jezik lirске poezije najkondenziraniji i najekspresivniji tip govora“, ističe I. Krumes-Šimunović (2011: 110).

„Lingvostilistika se bavi uočavanjem, opisom i vrjednovanjem funkcionalne uporabe izražajnih sredstava u jeziku književnoumjetničkoga

djela“ (Josić, 2013: 244) te otvara različite mogućnosti pristupa poetici/ diskursu pojedinoga autora. Za K. Pranjića (1983: 253) „stil bi značio ono *kako* je što rečeno, a ne ono *što* je rečeno, pa ga definira kao *individualnu uporabu jezika*“. Za modernu stilistiku K. Pranjić kaže da je „zapravo *ars inveniendi* (= umijeće iznalaženja) izražajnih sredstava i stilističkih postupaka u individualnome stilu“, a pod izražajnim se sredstvima podrazumijevaju „oni fonetski, morfološki i rječotvorni, leksički, frazeološki i sintaktički oblici koji postoje u jeziku kao sistemu za svrhu logičke i emocionalne intenzifikacije iskaza“, a individualni bi stil bio „unikatna kombinacija jezičnih jedinica, izražajnih sredstava i stilističkih postupaka svojstvenih pojedinome piscu po kojima je njegovo djelo prepoznatljivo“ (Pranjić, 1983: 255).

U okviru moderne stilistike jezik se raščlanjuje na svim razinama: fonostilističkoj, leksikostilističkoj, morfostilističkoj, sintaktostilističkoj i semantostilističkoj. Leksikostilistika je, smatra M. Katnić-Bakaršić (1999: 83), tijesno povezana s leksikologijom, semantikom i leksikografijom, a leksemi se proučavaju „s obzirom na njihovu emocionalno-ekspresivnu, funkcionalno-stilsku i registarsku karakterizaciju“.

Poetski se diskurs, međutim, može raščlanjivati i u okvirima kvantitativne lingvistike, a ne samo lingvostilistike. Pojmovi poput leksičke gustoće i raznolikosti, odnosno zastupljenosti gramatičkih kategorija riječi nisu novost u jezikoslovnim istraživanjima. Na njih nailazimo u različitim radovima u kojima su se, primjerice, raščlanjivale početnice za hrvatski jezik (Radić – Kuvač Kraljević – Kovačević, 2010.), biblijski tekstovi, točnije evanđelja (Baričević – Kekelj, 2009.; Jelaska – Baričević, 2012.; Tomašić – Brkić, 2012.), tekstovi koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima, pisanoj i govornoj proizvodnji (Bašić – Jelaska, 2013), sastavci učenika na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja (Češi, 2015.) te u radovima čija je tema bio jezični razvoj (Jelaska – Kovačević, 2001.; Jelaska – Kovačević – Anđel, 2001.; Kolaković, 2007.). Z. Jelaska i V. Baričević (2012: 122) napominju „da leksička raznolikost i gustoća ne govore ništa o značenjskoj složenosti riječi samih, ili u vezama s ostalim riječima, one govore o odabranomu rječniku teksta u odnosu na broj i

vrstu pojavnica“, pa takva raščlamba ustvari pruža uvid u morfološki sloj odnosno morfološku razinu nekoga teksta.

Više negoli u bilo kojemu drugom stilu pitanje višeznačnosti, konteksta i prenesena značenja riječi dolazi do izražaja u književnomjetničkome stilu, u poetskome podstilu. U radu se uz leksičku raznolikost i gustoću utvrđuju i značenja pojedinih ponavljanih leksema. Taj suodnos potvrđuje kako poetski tekst ne mora imati veliku leksičku gustoću ili raznolikost jer se, uvjetno rečeno, raznolikost i gustoća stila, odnosno leksičko/rječničko bogatstvo postiže i višeznačnošću ponavljanih riječi. Ponavljane se riječi u radu izdvajaju kao tematski okviri i motivi prepoznatljivi u pjesničkome diskursu Vesne Parun te otvaraju jedan drugi – značenjski sloj. Takve riječi imaju cijelu lepezu značenja, od denotativna do prenesena, metaforična ili razine simbola.

N. Milićević (1982: 31) ističe da je u tekstovima Vesne Parun „posvuda prisutno izvanredno leksičko i izražajno bogatstvo“, a pišući o leksičkoj sastavnici njezina poetskoga diskursa, A. Stamać (1996: 53) navodi:

Na leksičkoj razini jezik je to ponajprije prirode, i to prirode neobilježene znanstvenim nazivljem. Riječi Vesne Parun uzete su iz biljnog, životinjskog, morskog, zračnog, zemnog, duhovnog i ljudskog svijeta, i to onakve kakvima se u tim svjetovima izražavaju izvorni govornici. Pliskavica, proljeće, čovjek, more, rijeka, ptica, jezero, bedro, vidre i medvjedi, pa vjetar, ruke, šum, vjetar, nerijetko uronjeni u odvažne metaforičke zaplete, najčešće su mikrostrukture ovoga izvornog pjesništva, koje se kreće u rasponu od naivna gledanja do najapstraktnije misaonosti.

1. Metodologija

Raščlambom dijela poetskoga diskursa Vesne Parun u okvirima kvantitativne lingvistike željelo se ukazati na nove mogućnosti istraživanja osobitosti stila pojedinoga autora. Rječnička je složenost građe utvrđivana na osnovi leksičke raznolikosti i leksičke gustoće. Osobitosti jezika i stila autorice tumačile su se na temelju zastupljenosti pojedinih vrsta i oblika riječi, zastupljenost ponavljanih leksema uspoređivala se s njihovom zastuplenošću u *Hrvatskome čestotnom rječniku* (1999.), a

na primjeru najzastupljenijih leksema utvrđivalo se njihovo značenje u autoričinu poetskom stvaralaštvu.

Razvojni put i bitne odrednice pjesništva najveće hrvatske pjesnikinje A. Stamać (1996: 52) određuje u sintezi:

Isprva je, u mladosti, to lirsko biće bilo stopljeno s beskrajnom prirodom, potom, u zbirkama *Crna maslina*, *Ti i nikad* i *Vidrama vjerna*, sučeljeno svom animusu u nezatomivoj ljubavnoj žudnji, u zrelim pak i poznim godinama nadneseno nad ovaj nesretni ljudski svijet kao njegov proklinjući odnosno ironični komentar i stav. Svim tim trima temeljnim načinima odnošenja prema svijetu sukladan je u Vesne Parun snažan metaforički i alegorički stil. Vesna Parun velika je metaforičarka hrvatskog jezika, vladarica sličnosnih relacija glede predmetne, društvene i metafizičke zbilje.

Pjesništvom Vesne Parun dominira pet glavnih tematskih krugova: bujna nevinna priroda, pustošna ljubav, čovjekova racionalnost i njoj urođeno zlo koje ih uništava, beskrajno vrijeme, te moralni i estetički kaos našega doba. Moglo bi se reći, da je takav poredak tematskih krugova sukladan unutrašnjem „razvoju“ čitava opusa.

U kasnijoj fazi stvaralaštva Vesna Parun sve više odabire sonet kao formu svoje poezije. Autorica sama objašnjava tu potrebu za čvrstom formom soneta, odnosno prijelaz na formu soneta u pogovoru *Sonetnim vijencima* (1991: 120 – 121):

Ako je biće stihija, jezik je krotitelj. Ako je poezija zvijer, sonet je pripitomljuje i drži njene porive na lancu. Umjetnost je naš pohod u oba smjera: i put divljine, i u zagrljaj anđela.

Kad zabasam u guštike stiha te više ne mogu i ne želim dalje, a emotivno klatno se njiše i udara me, tad mi ne ostaje drugo nego da oko njega salijem čvrsto zvono, mrežu, sonet – nepokorna, dakako iz razloga koje neka istraže drugi, svim njegovim maltene ritualnim stegama. U tom morbidnu akvariju jezika osjećam se u isti mah i nekako na sigurnom, i u slobodi raskošnijoj od one koju pruža majstoru mamurluka „slobodan stih“.

Vesna Parun napisala je „više od pet stotina soneta i šest sonetnih vijenaca“ (Milačić, 1997: 704). Osvrćući se na njihov sadržaj i poruku, K. Milačić (1997: 704) zaključuje: „Kao i stari europski majstori i ona u

toj formi pjeva ljubav i prirodu ili svoja razmišljanja (zbirke: *Sto soneta*, *Olovni golub*, *Začarana čarobnica*), ali u njezinim sonetima odjekuje i heretički zvuk poruke i trajna nemirenja sa svijetom (zbirke: *Salto mortale*, *Kasfalpirova zemlja*)“.

Pišući studiju o sedam hrvatskih pjesnika, među kojima i o Vesni Parun, B. Maleš (2002: 20) ističe: „Formalna tekstna preciznost: stihovna foničnost i ‘elegancija’ larpurlartističkog podrijetla, kao i upotreba simbola-stereotipa, strukturne su dominante u dijelovima mnogih zbirki, a možda su najuočljivije u *Sto soneta* i *Ljubav bijela kost...*“.

Zbirka *Sonetni vijenci*, koja je uzeta kao građa za potrebe ovoga istraživanja, sadrži šest ciklusa soneta odnosno sonetnih vijenaca: *Darovi zemlje*¹ (1968.), *Don José* (1971.), *Ljubav bijela kost* (1978.)², *Ime zavičaja* (1979.), *Tog dana ljubljah ptice* (1989.) i *Ljepoto, spavaj!* (1991.). Objavljena je 1991. godine i čini ju 90 soneta.

2. Rezultati istraživanja

Ukupan je broj pojavnica³ u sonetima 6862. Pet je pojavnica izuzeto iz nekih raščlambi jer su napisane na latinskome jeziku (*Estvanitas, amici, nomen meum / Ispraznost je, prijatelji, ime moje*), dakle raščlanjeno je ukupno 6857 pojavnica.

Tablica 1.: Broj pojavnica u pojedinome ciklusu i njihov udio u korpusu

Sonetni vijenci	Broj pojavnica	Udio pojavnica u korpusu
<i>Darovi zemlje</i>	1461	21,29
<i>Don José</i>	1241	18,09
<i>Ljubav bijela kost</i>	1079	15,72
<i>Ime zavičaja</i>	876	12,77

¹ U vrijeme nastanka toga sonetnog vijenca nastaje i njezina knjiga *100 soneta* (Parun, 1991: 125).

² Sonetni vijenac *Ljubav bijela kost. Sonetni stub s trunećom ružom medievija* objavljen je u izdanju Sveučilišne naklade Liber u Zagrebu 1978. godine u mapi s grafikama Josipa Diminića (uredio i pripremio Božo Biškupić).

³ „Pojavnica je svaka riječ shvaćena kao niz slova između dvije bjeline (npr. rečenica *Izišao sam od Oca i odlazim Ocu* ima 7 pojavnica). Natuknica je jedinstven izraz riječi kako se pojavljuje u rječnicima, citatni oblik ili lema.“ (Jelaska i Baričević, 2012: 108)

<i>Tog dana ljubljah ptice</i>	1082	15,77
<i>Ljepoto, spavaj!</i>	1123	16,37

Sonetni vijenci razlikuju se u broju pojavnica (Tablica 1). Tako je najveći broj pojavnica u prvome – *Darovi zemlje* – 1461 pojavnica, a najmanji u četvrtome sonetnom vijencu *Ime zavičaja* – 876 pojavnica. Ostali sonetni vijenci sadrže: *Don José* – 1241 pojavnicu, *Ljubav bijela kost* – 1079 pojavnica, *Tog dana ljubljah ptice* – 1082 pojavnice i *Ljepoto, spavaj!* – 1123 pojavnice. Raspon udjela pojedinoga sonetnog vijenca u raščlanjivanu korpusu kreće se od 12,77 % do 21,29 % (Grafikon 1).

Grafikon 1.: Udio pojavnica pojedinoga ciklusa u korpusu

2.1. Leksička raznolikost

Leksička je raznolikost (engl. *Lexical variation*) omjer natuknica (riječi u rječničkom obliku) i pojavnica (svi sklonidbeni ili sprezivi oblici pojedine riječi). Veći omjer natuknica i pojavnica ukazuje na veći broj različitih riječi, dok manji omjer ukazuje na (učestalije) ponavljanje istih riječi (Berman, 2007., prema Radić – Kuvač Kraljević – Kovačević, 2010: 48; Jelaska – Baričević, 2012: 114). Vrijednosti bliže 1 pokazuju da

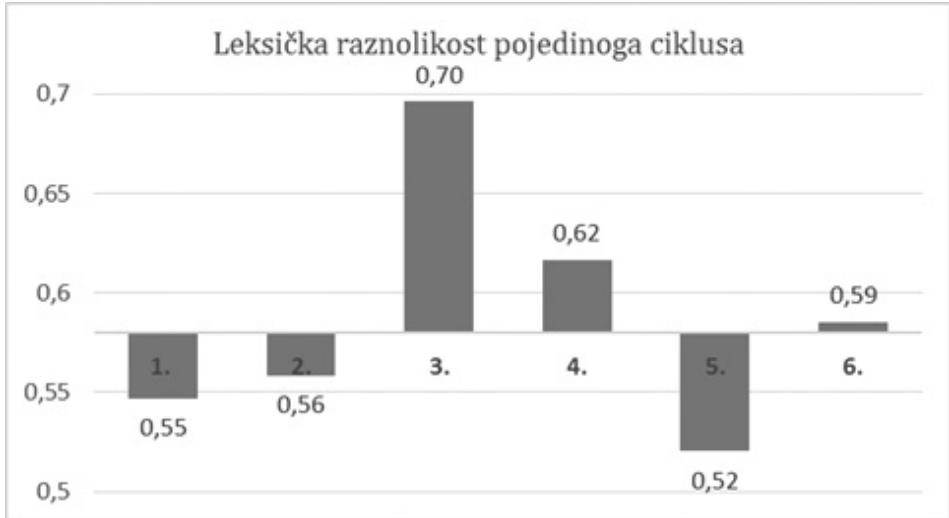
tekst ima veći broj različitih riječi i manje riječi koje se ponavljaju te je time složeniji.

Najveći je broj različitih natuknica, njih 799, Vesna Parun uporabila u prvome sonetnom vijencu *Darovi zemlje*, što se moglo i pretpostaviti jer je riječ o najduljem sonetnom vijencu koji sadrži 1461 pojavnicu (Tablica 2). Moglo se pretpostaviti i da će najmanji broj različitih natuknica, njih 540, uporabiti u najkraćem sonetnom vijencu *Ime zavičaja* koji sadrži 876 pojavnica. Na temelju tih podataka ne može se zaključiti previše o jeziku Vesne Parun, ali omjer natuknica i pojavnica otkriva zanimljive podatke o leksičkoj raznolikosti njezina jezika u pojedinome ciklusu.

Tablica 2.: *Leksička raznolikost Sonetnih vijenaca Vesne Parun*

<i>Sonetni vijenci</i>	<i>Broj natuknica</i>	<i>Broj pojavnica</i>	<i>Omjer</i>
<i>Darovi zemlje</i>	799	1461	0,55
<i>Don José</i>	693	1241	0,56
<i>Ljubav bijela kost</i>	751	1079	0,70
<i>Ime zavičaja</i>	540	876	0,62
<i>Tog dana ljubljah ptice</i>	563	1082	0,52
<i>Ljepoto, spavaj!</i>	657	1123	0,59
<i>Ukupno</i>	4003	6862	0,58

Raspon leksičke raznolikosti kretao se od 0,52 u ciklusu *Tog dana ljubljah ptice* do čak 0,7 u ciklusu *Ljubav bijela kost*. Dakle, najveći broj različitih riječi zabilježen je u trećem sonetnom vijencu. Prosječna je vrijednost leksičke raznolikosti u *Sonetnim vijencima* 0,58. Ako se usporedi leksička raznolikost pojedinoga sonetnog vijenca s prosječnom leksičkom raznolikosti cjelokupne raščlanjivane zbirke, može se zaključiti da posljednji sonetni vijenac *Ljepoto, spavaj!* najmanje odstupa od prosječne leksičke raznolikosti (Grafikon 2). Tri sonetna vijenca imaju veću leksičku raznolikost od prosjeka cijele zbirke (*Ljubav bijela kost*, *Ime zavičaja* i *Ljepoto, spavaj!*), a tri manju (*Darovi zemlje*, *Don José* i *Tog dana ljubljah ptice*).

Grafikon 2.: Leksička raznolikost pojedinoga ciklusa u odnosu na cjelokupni korpus

Usporedimo li leksičku raznolikost *Sonetnih vijenaca* s leksičkom raznolikosti korpusa raščlanjivanih u nekim drugim istraživanjima, uočimo bitne razlike (Grafikon 3). Z. Jelaska i V. Baričević (2012.) usporedile su leksičku raznolikost četiriju evanđelja. Leksička raznolikost Markova evanđelja bila je najveća (0,16), slijedilo je Lukino evanđelje (0,15), pa Matejevo (0,13). Najmanja je leksička raznolikost zabilježena u Ivanovu evanđelju (0,10). Na temelju tih rezultata autorice su zaključile da su evanđelja „u proučavanomu hrvatskomu prijevodu po mjeri bogatstva rječnika vrlo jednostavni tekstovi s prilično malim brojem različitih riječi“ (Jelaska i Baričević, 2012: 115).

Raščlanjajući početnice, odnosno čitanke za prvi razred osnovne škole, Ž. Radić, J. Kuvač Kraljević i M. Kovačević (2010) utvrdile su da leksička raznolikost početnica iznosi 0,30, pa smatraju kako je u početnicama „vrijednost, odnosno omjer natuknica i pojavnica, relativno prihvatljiva s obzirom na to da je riječ o početnicama za prvi razred osnovne škole“ (Radić – Kuvač Kraljević – Kovačević, 2010: 52).

Sonetni vijenci, dakle, imaju nekoliko puta veću leksičku raznolikost od evanđelja te gotovo dva puta veću od čitanke. U prilog bogatstvu

leksika (rječničkome bogatstvu) *Sonetnih vijenaca* važno je napomenuti da je u njima gotovo 25 % pojava zabilježeno samo jedanput.

Grafikon 3.: Usporedba rezultata leksičke raznolikosti u trima različitim korpusima

2.2. Leksička gustoća

Leksička je gustoća (engl. *Lexical density*) omjer samoznačnica i svih pojava u nekome tekstu⁴. Što je veći broj samoznačnih riječi, tekst je leksički gušći. Leksička se gustoća, dakle, izračunava tako da se broj samoznačnih riječi podijeli s brojem pojava. Složeniji su tekstovi leksički gušći, tj. vrijednost je njihove leksičke gustoće bliža vrijednosti 1 (Schmitt, 2000; Williamson, 2009; prema Jelaska i Baričević, 2012: 117).

Tablica 3.: Broj i udio samoznačnica i suznačnica u *Sonetnim vijencima Vesne Parun*

Sonetni vijenci	Samoznačnice		Suznačnice	
	Broj	Udio	Broj	Udio
<i>Darovi zemlje</i>	1027	70,29	434	29,71
<i>Don José</i>	857	69,06	384	30,94

⁴ Podjela na samoznačne i suznačne riječi preuzeta je prema Jelaska (2010.).

<i>Ljubav bijela kost</i>	839	77,76	240	22,24
<i>Ime zavičaja</i>	626	71,46	250	28,54
<i>Tog dana ljubljah ptice</i>	764	70,61	318	29,39
<i>Ljepoto, spavaj!</i>	777	69,19	346	30,81
<i>ukupno</i>	4890	71,26	1972	28,74

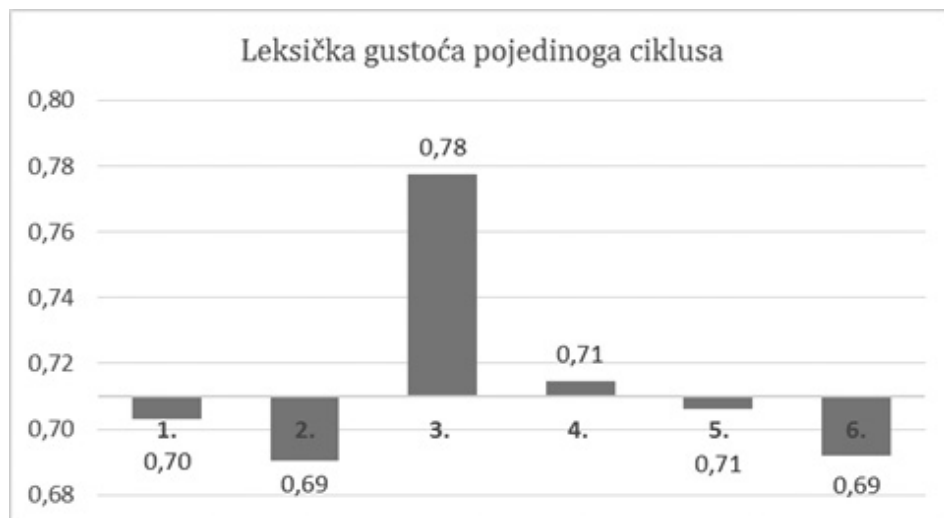
Prosječan je udio samoznačnih riječi u *Sonetnim vijencima* 71,26 %, a suznačnih 28,74 % (Tablica 3). Omjer samoznačnica i suznačnica podudara se u pet sonetnih vijenaca, a samo treći sonetni vijenac *Ljubav bijela kost* ima nešto veći omjer u korist suznačnica (77,76 % naprama 22,24 %). Usporedimo li i te brojčane vrijednosti s udjelom samoznačnih i suznačnih riječi u evanđeljima i početnicama, vidljivo je u kolikoj je mjeri rječnički bogatiji autoričin poetski diskurs/tekst od evanđelja. „Među 60 052 pojavnica sva evanđelja imaju 57 % samoznačnica (33 944), a 43 % suznačnica (26 106) pa je samoznačnica za 13 % više.“ (Jelaska i Baričević, 2012: 117). Međutim, leksička gustoća početnica, čija vrijednost iznosi 0,83 (Radić, Kuvač Kraljević i Kovačević, 2010: 52), viša je od leksičke gustoće *Sonetnih vijenaca*.

Tablica 4.: Leksička gustoća *Sonetnih vijenaca* Vesne Parun

<i>Sonetni vijenci</i>	<i>Broj samoznačnica</i>	<i>Broj pojavnica</i>	<i>Omjer</i>
<i>Darovi zemlje</i>	1027	1461	0,70
<i>Don José</i>	857	1241	0,69
<i>Ljubav bijela kost</i>	839	1079	0,78
<i>Ime zavičaja</i>	626	876	0,71
<i>Tog dana ljubljah ptice</i>	764	1082	0,71
<i>Ljepoto, spavaj!</i>	777	1123	0,69
<i>ukupno</i>	4849	6862	0,71

Raspon je leksičke gustoće u *Sonetnim vijencima* od 0,69 (*Don José* i *Ljepoto, spavaj*) do 0,78 (*Ljubav bijela kost*). Maksimalna razlika među

ciklusima iznosi tek 0,09 (Grafikon 4). Prosječna je vrijednost 0,71, što ukazuje na složeniju leksičku građu.

Grafikon 4.: Leksička gustoća pojedinoga ciklusa u odnosu na cjelokupni korpus

Usporedni rezultati istraživanja leksičke gustoće na trima različitim korpusima prikazani su na Grafikonu 5. Kao što je već spomenuto, leksička gustoća *Sonetnih vijenaca* manja je od leksičke gustoće početnica, ali u usporedbi s evanđeljima ipak je veća. Govoreći o leksičkoj gustoći evanđelja, Z. Jelaska i V. Baričević (2012: 117) zaključuju: „Ukupna leksička gustoća svih evanđelja iznosi 0,57. I po ovoj se mjeri, kao i po leksičkoj raznolikosti, vidi da je riječ o jednostavnim tekstovima, tj. o leksički jednostavnoj građi.“

Grafikon 5.: Usporedba rezultata leksičke gustoće u trima različitim korpusima

U početnicama je vrijednost leksičke gustoće iznosila 0,83. Ž. Radić, J. Kuvač Kraljević i M. Kovačević (2010: 49) napominju: „Razlog odabira pisane građe iz početnica bila je pretpostavka da one sadrže najveći broj tekstova i obrađuju različite teme pa im je stoga i rječnik širi nego u udžbenicima iz drugih predmeta.“ Stoga ovako visoku vrijednost leksičke gustoće opravdavaju njihovom namjenom: „Namjena je početnica ovladavanje vještinom čitanja te postupno obogaćivanje rječnika, poglavito samoznačnicama.“ (Radić, Kuvač Kraljević i Kovačević, 2010: 52).

Istražujući leksičku složenost radova učenika na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja, M. Češi (2016: 15) utvrđuje „da su učenički tekstovi jednostavni s obzirom na obavijesnost i razumljivost. Prosječna vrijednost leksičke raznolikosti u rasponu je od 0,45 do 0,59, a leksičkoga bogatstva od 0,46 do 0,57“.

Međutim, valja imati na umu pri primjeni mjera leksičke raznolikosti i leksičke gustoće da „navedene mjere, a posebice mjera leksičke raznolikosti, ne daju podatak u kojim se sve kontekstima pojavljuje određena riječ“ (Radić – Kuvač Kraljević – Kovačević, 2010: 52) te, kako je već navedeno, da „ne govore ništa o značenjskoj složenosti riječi samih, ili u vezama s ostalim riječima“ (Jelaska – Baričević, 2012: 122). Osim toga,

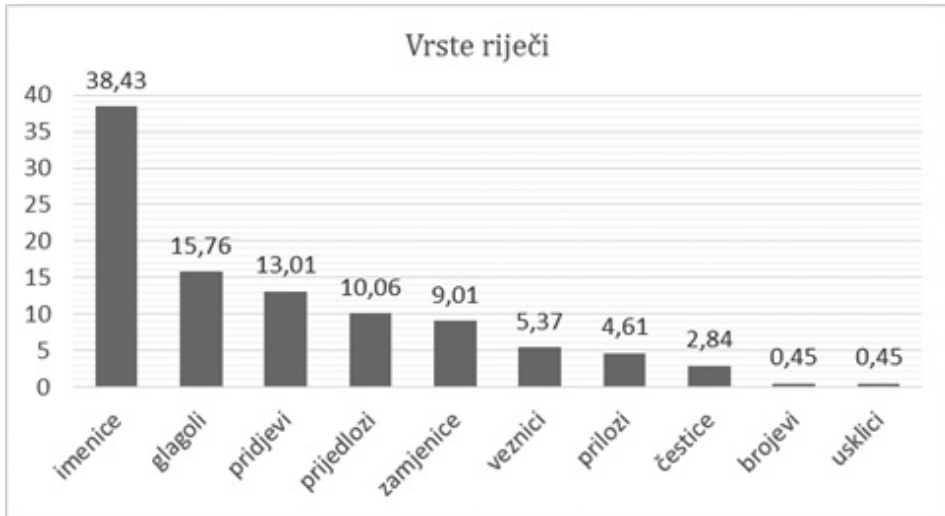
Z. Jelaska i V. Baričević (2012: 117) ističu da podjednaka leksička raznolikost nekih tekstova ne upućuje na jednako zahtjevan rječnik korišten u njima te pojašnjavaju:

Tri su univerzalne vrste riječi: imenice, glagoli i pridjevi (Marković 2012) znatno obavjesnije, povezanije s izvanjezičnom stvarnošću. I ostale su samoznačnice (nazivane i leksičkim riječima), posebno prilozni, obavjesnije nego suznačnice (nazivane i gramatičkim riječima), kojima je glavna uloga uspostavljanje odnosa među riječima u rečenici. Ako je u dva teksta jednak omjer pojavnica i natuknica, tekst s više samoznačnica bit će leksički zahtjevniji od teksta s manjim udjelom samoznačnica.

Dakle, pri raščlambi valja obratiti pažnju ne samo na vrstu riječi, odnosno njihovu samoznačnost i suznačnost, već i na značenjsku sastavnici upotrebljenih riječi jer je iznimno važno utvrditi u koliko se značenja neka riječ pojavljuje. Raščlamba leksemske sastavnice otvara pitanje višeslojnosti/složenosti značenjske razine diskursa, posebice pjesničkoga. Najzastupljenije su riječi u korpusu ključ razumijevanja pojedinačna autorskog svijeta jer čine temeljne motive na kojima je izgrađen čitav opus. Značenje tih riječi ovisi o kontekstu i složenijim čimbenicima u gradnji diskursa/teksta/pjesme i svoja nova značenja riječi dobivaju tek unutar takva okvira.

2.3. Vrste riječi

Budući da je pet pojava napisano na latinskome jeziku, kao što je na početku ovoga rada već naznačeno, pri raščlanjivanju vrsta riječi korpus je sadržavao ukupno 6857 pojava (Grafikon 6).

Grafikon 6.: Zastupljenost svih vrsta riječi u Sonetnim vijencima Vesne Parun

Najzastupljenije su bile imenice čiji je udio iznosio 38,43 %, slijede glagoli kojih je bilo nešto više nego upola manje (15,76 %), pridjeva je bilo 13,01 %, prijedloga 10,06 %. Udio manji od 10 % imale su zamjenice (9,01 %), veznici (5,37 %), prilozi (4,61 %), čestice (2,84 %), brojevi i usklići s po 0,45 %.

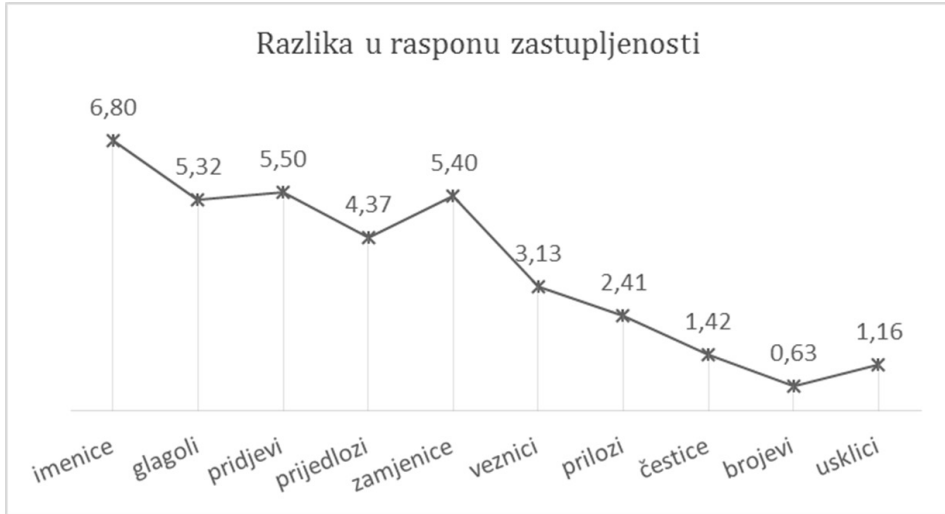
Tablica 5.: Zastupljenost vrsta riječi u pojedinome ciklusu Sonetnih vijenaca Vesne Parun

Vrsta riječi	1.	2.	3.	4.	5.	6.
imenice	39,22	35,28	42,08	39,27	38,26	36,87
glagoli	14,44	14,00	15,29	15,18	19,32	16,92
pridjevi	13,76	14,56	15,66	11,30	10,17	11,84
prijedlozi	12,32	11,57	8,90	8,22	7,95	10,06
zamjenice	7,73	10,60	5,38	9,70	10,17	10,77
veznici	5,54	5,34	3,52	5,82	6,65	5,34
prilozi	4,31	5,83	4,54	5,71	3,42	4,01
čestice	2,26	2,10	3,52	3,08	3,23	3,21

<i>brojevi</i>	0,21	0,40	0,83	0,34	0,28	0,71
<i>usklici</i>	0,21	0,32	0,28	1,37	0,55	0,27

Zastupljenost vrsta riječi u pojedinome ciklusu *Sonetnih vijenaca* prikazana je u Tablici 5. U svim su sonetnim vijencima najzastupljenija vrsta riječi imenice. Raspon njihova udjela kreće se od 35,28 % u drugome sonetnome vijencu do 42,08 % u trećem sonetnom vijencu. Glagolske su pojavnice uglavnom na drugome mjestu s rasponom od 14 % u drugome sonetnome vijencu do 19,32 % u petome. Treba napomenuti da su u drugome i trećem sonetnom vijencu pridjevi nešto zastupljeniji od glagola, ali razlika iznosi tek 0,56 %, odnosno 0,37 % (ili u pojavnicama 7 u drugome i 4 u trećem sonetnom vijencu). Raspon zastupljenosti pridjeva, koji se u svim ostalim sonetnim vijencima nalaze na trećem mjestu, kreće se od 10,17 % u petome do 15,66 % u trećem sonetnom vijencu. Četvrta su vrsta riječi po zastupljenosti u četirima sonetnim vijencima prijedlozi čiji se raspon kreće od 7,95 % u petome sonetnome vijencu, u kojemu su od njih brojniji pridjevi i zamjenice s istim udjelom (10,17 %), do 12,32 % u prvome sonetnom vijencu. U petome i šestome sonetnom vijencu prilozima se nalaze na petome mjestu s obzirom na učestalost. Što se tiče zamjenica, koje su u cjelovitu korpusu bile na petome mjestu, u četirima sonetima također su na petome mjestu s rasponom od 5,38 % u trećem sonetnom vijencu do 10,77 % u šestome. Kao što je već navedeno, u petome sonetnom vijencu pridjevi i zamjenice dijele treće mjesto, a u četvrtome su zamjenice na četvrtome mjestu ispred prijedloga.

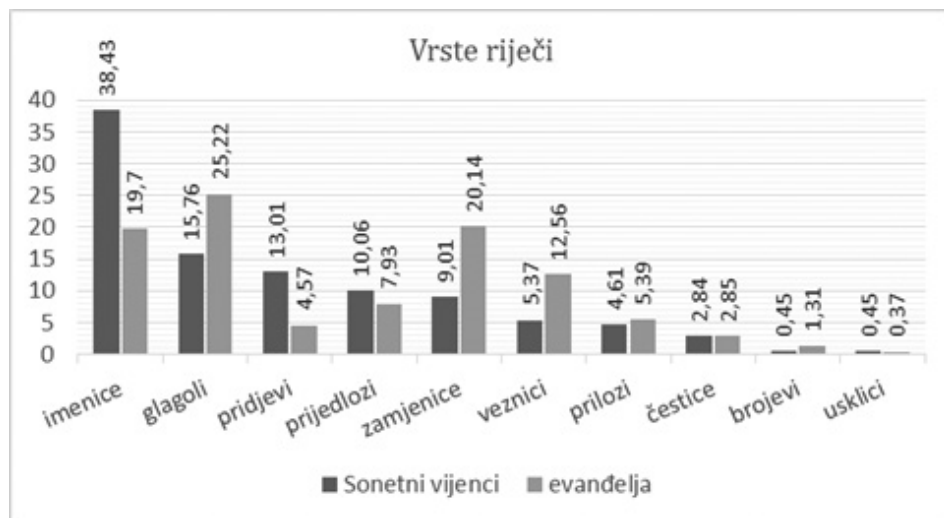
Dakle, bilo je razlika u redosljedu zastupljenosti pojedine vrste riječi u ciklusima, ali razlika u rasponu ustvari i nije bila toliko značajna. Najveći je raspon zastupljenosti utvrđen kod najčešće vrste riječi, imenica, čija je prosječna zastupljenost iznosila 38,43 %, a razlika u rasponu njihove zastupljenosti u pojedinim ciklusima 6,8 % (Grafikon 7). Kod manje zastupljenih vrsta riječi i razlika je u rasponu bila manja, a najmanja je razlika utvrđena kod raspona zastupljenosti brojeva (iznosila je 0,63).

Grafikon 7.: Razlika raspona zastupljenosti vrsta riječi u Sonetnim vijencima Vesne Parun

Za razliku od *Sonetnih vijenaca* u evanđeljima, prema Z. Jelaski i V. Baričević (2012.), najzastupljeniji su glagoli koji čine 25,22 %, slijede zamjenice (20,14 %), imenice (19,7 %), veznici (12,56 %), prijedlozi (7,93 %), prilozci (5,39 %), pridjevi (4,57 %), čestice (2,85 %), brojevi (1,31 %) te uzvici (0,37 %). „Među svim pojavnicama dvije glavne vrste riječi, glagoli i imenice, čine 44 % riječi: glagola je četvrtina (25 %), a imenica petina (19,5 %)“, ističu Jelaska i Baričević (2012: 117).

U *Sonetnim vijencima* glagoli i imenice čine 54,19 % ukupna broja pojavnica pri čemu su imenice više nego dvostruko zastupljenije (38,43 % naprama 15,76 %). Zanimljivo je primijetiti da je u odnosu na *Sonetne vijence* udio pridjeva u evanđeljima gotovo tri puta manji, a da je zamjenica dvostruko više (Grafikon 8). Razlike su zamjetne i u udjelu veznika, pa ih je u *Sonetnim vijencima* tek 5,37 %, a u evanđeljima 12,56 %. Razlike u udjelu ostalih vrsta riječi nisu toliko značajne.

Grafikon 8.: Zastupljenost vrsta riječi u Sonetnim vijencima i evanđeljima

Uočene razlike u zastupljenosti pojedinih vrsta riječi pripisuju se osobitostima stila pojedinoga djela odnosno autora. Tako, primjerice, veliku zastupljenost veznika u evanđeljima Z. Jelaska i V. Baričević (2012: 120 – 121) tumače riječima: „Velik broj vezničkih pojava jedno je od obilježja biblijskoga stila u izvorniku zbog utjecaja učestale paratakse u semitskim jezicima na grčki jezik, među evanđelistima osobito kod Marka i Ivana. U svim je evanđeljima 7 543 veznika, što je 28, 89 % svih suznačnica“.

Posebice visok udio zamjenica u Ivanovu evanđelju Z. Jelaska i V. Baričević (2012: 120) objašnjavaju:

Ivan ima velik udio zamjenica među ostalim zato što ima više dijaloga i monologa nego ostala evanđelja, dakle i više osobnih zamjenica koje označuju lica i broj govornih osoba, te rod negovornih... Gotovo pet puta veći udio zamjenica glavni je razlog čak za 9 % manjega udjela samoznačnih natuknica kod Ivana. Dok ih sinoptici imaju prosječno 35, on ih ima čak 168, ukupno više nego sva tri sinoptika zajedno (168 prema 137).

Tako se razlika poetskoga i pripovjednoga teksta očituje i u razlici u najzastupljenijoj vrsti riječi; u raščlanjenu poetskome diskursu to su imenice, a u evanđeljima glagoli.

2.4. Najčešće natuknice

Kao je što je već navedeno, *Sonetni vijenci* sadržavali su ukupno 6862 pojavnice odnosno 4003 natuknice. Najzastupljenijih stotinu riječi (natuknica) u *Sonetnim vijencima* prikazano je u Prilogu 1. Detaljnom je raščlambom utvrđeno da je među najčešćih stotinu natuknica 10 prijedloga od kojih su najučestaliji prijedlog *u* koji se pojavljuje 250 puta te prijedlozi: *na* – koji se pojavljuje 75, *iz* 60, *s(a)* 57, *od* 55, *za* 33, *kroz* 18, *o* 18, *po* 15 i *nad* 14 puta. To donekle odgovara i njihovoj zastupljenosti prema *Čestotniku* (1999.) gdje se *u* po nalazi učestalosti na 3. mjestu, *na* na 6. mjestu, *za* na 9. mjestu, *s(a)* na 12. mjestu, *od* na 17. mjestu, *iz* na 23. mjestu, *o* na 26. mjestu, *po* na 40, dok su prijedlog *kroz* i *nad* jedini od navedenih koji se u *Čestotniku* ne pojavljuje među 100 najčestotnijih riječi. Prijedlog *kroz* nalazi se na 120., a prijedlog *nad* na 143. mjestu.

Veznik *i* pojavljuje se 228 puta, veznik *a* 29 puta, dok se veznik zavisno složene rečenice *da* pojavljuje pedeset i jednom. I. Pranjković (2001.), raščlanjujući sintaktičke osobitosti pojedinoga funkcionalnog stila, s obzirom na udio imenskih i glagolskih konstrukcija, funkcionalne stilove dijeli na apstraktne, kojima pripadaju znanstveni, administrativni te publicistički stil, i konkretne, u koje ubraja razgovorni i beletristički stil, te smatra kako je važna sintaktička razlika među njima i na razini složene rečenice:

Važne sintaktičke razlike između pojedinih funkcionalnih stilova na razini složene rečenice proizlaze ponajprije otuda što je u jednim običnija asindetska, a u drugim sindetska veza, u jednim koordinacija (bilo veznička bilo asindetska), a u drugima subordinacija. Konkretnim funkcionalnim stilovima svojstveni su asindetizam i koordinacija, a apstraktni sindetizam i subordinacija (Pranjković, 2001: 93).

Takav odnos na razini složene rečenice vidljiv je i u raščlanjenu korpusu gdje su zastupljeniji veznici nezavisno složene rečenice i asindet-sko sklapanje.

Od osobnih zamjenica pojavljuju se zamjenice *ja* koja je sa 69 pojavnica na 6. mjestu po učestalosti, zatim *mi* koja je na 16. mjestu po učestalosti s 33 pojavnice, *ti* na 17. mjestu s 33 pojavnice i na 18. mjestu *on* s 32 pojavnice. To se može povezati s izrazitom subjektivnošću poetskoga podstila te njezinom usmjerenosti drugomu licu. U *Čestotniku* se osobne zamjenice navode sljedećim redoslijedom: *on* na 5. mjestu, *ja* se nalazi na 8. mjestu, *ti* na 20, a *mi* na 34. Za riječi Vesne Parun A. Stamać navodi:

Zatječu se pak, te riječi, u dovršenim, narijetko složenim rečenicama, kojima je gramatički subjekt najčešće „ja“, i koje se nerijetko upućuje drugome, nekom dalekom i nedohvatnom „ti“. Lirski monolog i lirski dijalog, u neprestanoj potrazi za bližnjim, bez posredničke uloge Boga ili kakva ideološki posredovana naloga. Takve stihove Vesna Parun slaže u veće cjeline, u rečenične nizove (Stamać, 1996: 53).

Među dvadeset najučestalijih natuknica tek je jedan glagol – *biti* (113 pojavnica), koji je i prema *Čestotniku* (1999.) najzastupljeniji glagol, a prva imenica po učestalosti nalazi se na 19. mjestu – *ptica* s 30 pojavnica. Zanimljivo je da je među dvadeset navedenih riječi to jedina riječ koja se ne nalazi među sto najzastupljenijih riječi u *Čestotniku* (1999.).

2.4.1. Najčešće glagolske natuknice

Od glagola među sto najzastupljenijih riječi u pjesništvu Vesne Parun javljaju se glagoli *biti*, *znati*, *gledati*, *ljubiti*, *tkati* te pomoćni glagoli *biti* i *htjeti*.

Na prvome se mjestu po čestoti nalazi glagol *biti* te pomoćni glagoli kojima tvorimo perfekt (*je*; 26) ili futur (*će*; 16). Zanimljivo je primijetiti da su u njezinu pjesništvu najzastupljeniji modalni glagoli (*znati*, *moći*, *htjeti*, *trebati*), glagoli percepcije (*gledati*, *čuti*, *vidjeti*, *prepoznati*), psihološki glagoli (*ljubiti*, *žudjeti*, *voljeti*, *odoljeti*, *slutiti*), glagoli govorenja (*reći*, *kazati*, *pjevati*), stanja (*spavati*, *čekati*) – koji se mogu smatrati

zastupljenijima u poetskome stilu – upravo zbog izricanja (ne)djelovanja, (ne)kretanja, uzevši široko – stanja, mentalnoga, psihološkoga. I glagol *tkati* pojavljuje se u različitim takvim metaforičnim sintagmama, kao u primjeru 1 iz drugoga sonetnog vijenca *Don Josè*, sonet 12. (Parun, 1991: 38):

- 1) *U meni i u tebi bjesni, gle, / sadašnjost nagla
kao sjaj bjelutka / i brza poput sjene, don Josè,
/ o, jarka česmo u koju me utka // ukleta tkalja
vremena, što zna / da odricanjem ljubav tkati
treba / sve nit po nit kroz srce, u košare // svjet-
losti ljeta, gdje se spletoh ja / sa snom. I ne znam
gdje je izvor neba. / Tkam te iz bilja, iz vodene
pare.*⁵

Pet i više puta u *Sonetnim vijencima* Vesna Parun koristi sljedeće glagole: *biti* (114), **je* (26), **će* (16), *gledati*, *znati* (13), *ljubiti*, **sam* (9), *tkati* (8), *čuti*, *moći*, *reći*, *slutiti* (7), *čekati*, *dati*, *htjeti*, *sazdati*, *spavati*, *tražiti*, *žudjeti* (6), *cvjetati*, *kazati*, *odoljeti*, *pasti*, *stajati*, *vidjeti*, *voljeti* (5)⁶. Dakle, ako se izdvoje samo samoznačni glagoli, pet i više puta rabile su se 23 različite glagolske natuknice, odnosno 262 pojavnice, što čini 24,24 % svih glagolskih pojavnica u *Sonetnim vijencima*.

2.4.2. Najčešće pridjevne natuknice

Najzastupljeniji su pridjevi u *Sonetnim vijencima* opisni pridjevi *bijel* i *crn*. Pridjev *bijel* korišten je u čak četirima sonetnim vijencima (*Darovi zemlje* – primjer 2, *Don Josè* – primjer 3, *Ljubav bijela kost* – primjer 4 i *Ljepoto, spavaj!* – primjer 5), a pridjev *crn* u pet sonetnih vijenaca (*Darovi zemlje* – primjer 6, *Don Josè* – primjer 7, *Ljubav bijela kost* – primjer 8, *Tog dana ljubljah ptice* – primjer 9 i *Ljepoto, spavaj!* – primjer 10):

- 1) *Čekam da sjećanja dovabe divne vidre / sa
ušća gdje se sastaju svi zanosi i gore / prašnici*

⁵ Jednom kosom crtom označen je kraj stiha, a dvjema kraj strofe.

⁶ Zvezdicom su označeni suznačni glagoli, odnosno pomoćni glagoli *biti* i *htjeti* koji su navedeni u onome licu u kojemu ih je pjesnikinja rabila.

- ljiljana ljeta kroz tresetišta **bijela**.* (Parun, 1991: 18)
- 2) *I u tom snijegu jedna **bijela** ptica traži / drugu **bijelu** pticu, jedna priča **bijela** / drugu **bijelu** priču snježnim prstom riše. // Voljeti, to znači stajati na straži / sve zime, dok zebe u ljiljanu tijela / jedna **bijela** mrlja koju vječnost briše.* (Parun, 1991: 34)
- 3) *Uspomena vlažnih lug je pun. / Magle pramen prevrnu mi čun. / Krik, **bijel** stožer. **Bjelokosna** kula.* (Parun, 1991: 54)
- 4) *Ljepoto, spavaj! Zlatna krila tvoja / ptico čežnje sklopi iznad pustolina. / S polja izgaženih, s gubavih prisoja / misao **bijela** bježi u san razvalina.* (Parun, 1991: 112)
- 5) *Moj dan ne prebiva ovdje, u praznom kosturu sobe. / Na rime se navikavam tek da bih mogla odoljeti / **crnom** zvuku noći, gluhoći voljenja.* (Parun, 1991: 9)
- 6) *Tko si ti? Trenutak **crne** žeđi. Iskra / nijeme glazbe čula, iz puti prijeteće / presađena žudno s tri potoka bistra / natrag u tu vječnost, u dim zlatne svijeće.* (Parun, 1991: 27)
- 7) *Krik, **bijel** stožer. **Bjelokosna** kula. / **Crni** sokol ušanči se tu / gdje pod plastom pupka utrnila / grijeh raspliće mòru ljubavnu.* (Parun, 1991: 55)
- 8) *I pokuca na okno, u tmici, / ruka neka triput. Pitam: tko je? / Oglasi se Bog u **crnoj** ptici: / ja sam! Onaj kog se munje boje.* (Parun, 1991: 87)
- 9) *I krenuh alejom. A vrebaše grom / iz oblaka **crnih** nebo da propara.* (Parun, 1991: 99)

Među sto najzastupljenijih pridjeva, osim pridjeva *bijel* i *crn*, nalaze se još i pridjevi *star*, *taman*, *prazan*. Antonimni parovi česti su u njezinoj poeziji: *bijel* – *crn*, *star* – *mład*, *ljudski* – *Božji*, *snen* – *rasanjen*, *budan*. Od boja uz opisne pridjeve *mrk*, *taman*, koje možemo vezati uz crnu boju, tu su *zelena*, *zlatna*, *žuta*, *azurna*. Česti su pridjevi koji izriču nedostatak nečega: *prazan*, *nijem*, *gol*, *gluh*, *škrt*, *nepoznat*.

Pet i više puta u *Sonetnim vijencima* Vesna Parun koristila je sljedeće pridjeve: *bijel* (23), *crn* (11), *star* (9), *prazan*, *pun*, *taman*, živ (8), *nijem* (7), *božji*, *zelen* (6), *blijed*, *cvjetni*, čist, *dug*, *gol*, *krcat*, *mrk*, *neznan*, *snen*, *zao*, *zlatan* (5). Dakle, pet i više puta rabila je 21 različitu pridjevnu natuknicu, odnosno 149 pojavnica, što čini 16,7 % svih pridjevnih pojavnica u *Sonetnim vijencima*.

2.4.3. Najčešće imenične natuknice

Zaključak koji iznose Z. Jelaska i V. Baričević (2012: 102) o Ivanovu evanđelju ukazuje na složenost značenjske razine riječi i izraza koje takve analize leksičke raznolikosti i leksičke gustoće ne uključuju, a koju je važno izdvojiti kada je riječ o poetskome diskursu: „Čestotna raščlamba imenica Ivanova evanđelja pokazala je da su češće imenice u Ivanu sadržajno vrlo važne riječi, što pokazuje i njihova veća morfološka raščlanjenost“.

To se potvrđuje i raščlambom u pjesničkome diskursu Vesne Parun; ponavljane se riječi rabe u različitim značenjima, višeznačne su, metaforične, u određenim primjerima dosežu odnosno poprimaju razinu simbola, i ta je leksemska sastavnica temeljni motivski dio njezina pjesničkoga opusa. Najveći dio tih riječi jednostavne su riječi i pripadaju svakodnevnomu govoru. Međutim, kako A. Stamać (1996: 52) navodi: „Vesna Parun velika je metaforičarka hrvatskog jezika, vladarica sličnosnih relacija glede predmetne, društvene i metafizičke zbilje“ – stoga je te riječi u poeziji Vesne Parun potrebno odrediti kao njezine motivske konstante. O tome „umjetničkom prostoru“ B. Maleš zaključuje:

Premda se u autoričinu poetskom tekstu često nailazi na leksik: „ptica“, „sunce“, „zvijezda“, „mjesec“... umjetnički prostor njena poetskog diskursa nije vertikalno organiziran, tj. upravljen prema određenu entitetu koji bi trebao biti, recimo, vrh vertikale koji tvori permanentna upotreba specifične leksičke građe. [...] (Pojam i „trag“ „prirode“ i „zemlje“ kao indicije novoustanovljena središta umjetničkog prostora prisutni su specifičnim leksikom gotovo u svakoj pjesmi: trava, lišće, polje, šuma, brijeg, drvo, biljka, cvijet, potok, vinograd, maslina, kiša, vjetar, žetva, plodnost, kamen, trska, golub, močvara...)

Iz ustanovljenog središta umjetničkog prostora – prirode kao realnog i realističkog adekvata mitskog zavičaja – ako se podsjetimo ispisivanja stihova u otklonu od globalnog orijentira, mnogi su „pravci“ autoričina ispisivanja razlike između pretpostavljena ideala i realne, negativne egzistencije. Prostorno oblikovan autoričin jezični model, dakle, horizontalna je ravnina fiksiranoga gledišta iz kojeg se šire mnogobrojni pravci: „pravci“ ispisivanja tematskog registra neizbježljive referencije na idealno i neobnovljivo središte. Ustanovljen model: ravnina, središte i pravci koji se iz središta šire, zapravo je prostorni model Paruničina regresijskog modela mišljenja. (Maleš, 2002: 26 – 27).

Isti motivski sloj njezina pjesništva stalan je i prisutan u svim fazama njezina stvaralaštva. „Doživljaj prirode jedna je od stalnica ove poezije, koja u dugom protjecanju stvaranja nije izgubila blistavu slikovitost.“ (Milačić, 1997: 700). U raščlambi pjesničkoga opusa Vesne Parun već su i prije istaknute najzastupljenije riječi koje stvaraju njezin motivski svijet – kao stalan okvir njezina pjesništva. Četrdeset najzastupljenijih imenica u *Sonetnim vijencima* jesu: *zemlja, noć, put, dan, duša, ruka san, ljubav, ljeto, more, srce, oko, mir, nebo, bol, vjetar, riječ, zora, vrijeme, bog, smrt, pjesma, ljepota, krilo, ljudi, voda, prah, sjena, dah, val, oganj, kraj, lice, čelo, sjaj, sunce, zvono, vlat, glazba, šutnja, ribar, tijelo, ždral* i jasno se vezuju uz prirodu i mediteranske motive, ljubav, čovjeka, vrijeme.

Tako, primjerice, K. Milačić o motivu sna navodi: „Njezine pjesme vrlo često slične na snove. U snu se sve zbiva u slikama, u slutnjama, u simbolima, progovara nesvjesno. I riječ ‘san’ vrlo je česta u zanosu prirodom i čudom ljubavi.“ (Milačić, 1997: 698). Ili o ljubavi, govoreći o zbirci *Crna maslina*, K. Milačić (1997: 701) razrađuje misao o temi i motivu ljubavi: „*Crna maslina* je prolog u bogatu i raznovrsnu pjesničku ispovijed žene opsjednute mistikom ljubavi, što će biti osnova njezinog cjelokupnog pjesništva. Ljubav je, ne samo u knjizi, shvaćena prvenstveno kao mjera da se ostane čovjek. Opčinjenost ljubavlju i ljepotom jedna je od bitnih stalnica, jedna je od ideja vodilja ne samo ove knjige nego cjelokupnog pjesništva Vesne Parun.“ Ili o moru (Milačić, 1997: 700):

Doživljaj prirode jedna je od stalnica ove poezije, koja u dugom protjecanju stvaranja nije izgubila blistavu slikovitost. Zbirke *Vidrama vjerna*, *Koralj vraćen moru* i *Vjetar Trakije* prave su himne moru. Iz brojnih pjesama izbija to svemoćno, sveobuhvatno more i često s njim tipičan dalmatinski pejzaž. Ali to nije samo dekor pjesme, nego je ambijent i poprište zbivanja, a more snažan pokretač čula, osjećaja i misli.

Pet i više puta u *Sonetnim vijencima* Vesna Parun koristila je sljedeće imenice: *ptica* (30), *zemlja* (23), *noć* (21), *dan*, *san* (19), *duša* (18), *oko*, *ruka* (17), *ljeto*, *ljubav*, *more*, *srce* (16), *bol*, *mir*, *nebo* (14), *put*, *riječ*, *vjetar* (13), *bog*, *smrt*, *vrijeme*, *zora* (12), *krilo*, *ljepota*, *pjesma* (11), *ljudi* (10), *dah*, *lice*, *oganj*, *prah*, *sjena*, *val*, *voda* (9), *čelo*, *glazba*, *ribar*, *sjaj*, *sunce*, *šutnja*, *tijelo*, *vlat*, *zvono*, *tijelo*, *ždral* (8), *cvijet*, *dar*, *dub*, *kiša*, *kost*, *krv*, *lišće*, *nada*, *sluh*, *trenutak*, *usne*, *vatra*, *vječnost*, *život* (7), *biće*, *bilje*, *čežnja*, *čovjek*, *dâlj*, *domovina*, *don*, *java*, *Josè*, *jutro*, *kamen*, *količevka*, *krošnja*, *kuća*, *munja*, *oblak*, *pjena*, *proljeće*, *sloboda*, *staza*, *svijet*, *svjetlost*, *trava*, *vidik*, *vrč*, *vrtilog*, *zavičaj*, *zelen*, *zelenilo* (6), *bljesak*, *boj*, *glas*, *grana*, *grob*, *ime*, *jesen*, *kraj*, *kula*, *miris*, *misao*, *mreža*, *nadahnuće*, *obala*, *očaj*, *prostor*, *sat*, *sreća*, *srh*, *srna*, *stablo*, *stijena*, *stoljeće*, *sudbina*, *suza*, *tajna*, *tišina*, *tlo*, *zagrljaj*, *zanos*, *zima*, *zlo*, *zvijezda*, *želja*, *žudnja* (5). Dakle, pet i više puta rabile su se 122 različite imenične natuknice, odnosno 998 njihovih pojavnica, što čini čak 37,88 % svih imeničnih pojavnica u *Sonetnim vijencima*. Ovaj podatak drugim riječima ukazuje na činjenicu da su upravo te imenične natuknice ustvari najčešći motivi u ovoj pjesničkoj zbirci Vesne Parun.

2.5. Optici u pjesništvu Vesne Parun

Kvantitativnom raščlambom potvrđeno je da je riječ *ptica* uistinu najčešća imenica u pjesničkome diskursu Vesne Parun, pa tako i u *Sonetnim vijencima*, čime se potvrđuje tvrdnja da se pjesnikinja uvijek vraća svojim motivima, odnosno da ostaje u svome motivskom svijetu. K. Milačić (1997: 704) tako ističe:

Riječ *ptica* u ovoj poeziji zauzima prvo mjesto po učestalosti, tematska je riječ koja dočarava lepršavost i stalnost, vraćanje u krugu, ali nikad

istom stazom. Ptica je metafora i simbol, i gotovo nema pjesme u kojoj se ne javlja riječ ptica ili ime neke ptice. Ptica je simbol svega što se naziva životom, slobodom, radošću, prostranstvom, ljepotom, skladom. Ptica je ushit, ali i tuga, simbol je vertikale, poniranja u visinu, putovanja, nečega čistog i smjelog, ali i rastajanja, prolaznosti i vremena. [...] U prvoj objavljenoj pjesmi *Zova* javlja se bijela ptica, simbol ljepote života i zova hrabrosti da se čovjek opire zlu. Mnogo kasnije u pjesmi *Budite hrabri moreplovci* opet „bijela ptica koju prognaše! / sjeverni vjetri“ simbol je izgubljene ljepote života.

Motiv bijele ptice javlja se i u sonetnome vijencu *Don José* (primjer 11) i simbol je ljepote života koja se ostvaruje u ljubavi s drugim:

- 1) *I u tom snijegu jedna bijela ptica traži / drugu bijelu pticu, jedna priča bijela / drugu bijelu priču snježnim prstom riše.* (Parun, 1991: 34)

Kao što je već istaknuto, u *Sonetnim vijencima* Vesne Parun riječ *ptica* najučestalija je imenica i javlja se 30 puta samostalno ili kao dio sintagme. Iz navedenoga je jasno kako riječ ptica metaforički nadrašta svoje denotativno značenje i poprima cijelu paleta značenja. T. Lemac (2014: 357), analizirajući liriku njezine prve zbirke *Zore i vihori* (1947.), smatra kako motiv *ptice* i uopće motivi prirode otvaraju složeniji značenjski sloj njezinih pjesama: „Motivi prirodnog stratuma u uskoj su vezi s razradom emotivnog registra u ovoj lirici, tj. s njegovom metaforizacijom i metonimizacijom. Navedene kategorije predstavljaju poseban poetičko-stilistički problem“.

U prvome sonetnom vijencu *Darovi zemlje* ptice predstavljaju izgublenu, umornu nadu (primjer 12), radost djetinjstva i doma (primjer 13), mladost odnosno radost života (primjer 14) te samu pjesnikinju (primjeri 15 i 16):

- 2) *Umorno rešeto vječnosti, prepuno **ptica**, / crno mi grumenje sunca prosiplje u zjene.* (Parun, 1991:11)
- 3) *Izvan predjela svih u živom vrtlogu pjene / prepoznala sam svirku planine, miris kuće. / Kažu: to je **ptica**. Kao drago klonuće / iz vjernih prostora neba, kroz vidokruge snene // dolazi mi ususret nešto jarko, zasljepljujuće / sa zidova, iz*

ljudi, raste nemirom sjene. (Parun, 1991: 13)

- 4) *Neka se još jednom sva **ludost ptica** sjati / na naše ruke, zelene proplanke slobode.* (Parun, 1991: 18)
- 5) ***Ptica** je mirna. Nju smrt i život jednako boli.* (Parun, 1991: 19)
- 6) *Od **ptice** ne ostaje ništa kad prestane da voli / to pijanstvo plavetnila. Nebesa nad svim / kliktajima zgaslim cvjetaju bespuću.* (Parun, 1991: 19)

Riječ *ptica* nalazi se i u naslovu petoga sonetnog vijenca *Tog dana ljubljah ptice*. O nastanku toga sonetnog vijenca Vesna Parun piše (1991: 128 – 129):

Sređivala sam svoje stare fascikle iz kojih su se rasipale napolak napisane pjesme, skice, bilješke. Svidio mi se naslov jednog soneta: *Tog dana ljubljah ptice*. Zašto da ga ne dovršim, nakon tolikih godina! Sjetih se i povoda za tu pjesmu: vrapčić je bio ispao iz gnijezda gore na kućnom krovu i uplašen pijukao mi je na prozoru. U mojoj osami i tuzi za majkom podsjetio me je na krhku radost života, na mladost što poput ptica nerazvijenih krila polijeće u nepoznato.

Ptica simbolizira rat, odnosno smrt, kao u primjerima 17 i 18 iz 13. odnosno 14. soneta sonetnoga vijenca *Tog dana ljubljah ptice*:

- 7) *Načinili vjetru špalir dug / od mladosti glasne. Lepršavih / pletenica zlatnih krcat lug / bje u dane one kada savih // i ja krila svoja, **pticom** smrti / začarana, **pticom** Nepoznatom. / Oko nas se zvjezdano zavrti / svod tajnovit, i svome krilatom // vodiču šapnuh, puna nevjerice, / te noći kad ljubljah mrak i **ptice** / i mati bijah travi, ognju drug: / (Parun, 1991: 93)*
- 8) *Živio u ono vrijeme, sam, / pokraj mora stari zvjezdoznanac. / On mi reče: **ptice** ljubiš, znam! / Tko njih ljubi, zemlji bit će stranac. // O, kako tog dana ljubljah **ptice**, / **ptice** tame, **ptice** kriještalice. / Sovuljage nijeme pogled hudi. // Dođi, zlo! Nek skinu obrazine / **ptice** i ljudi pred*

licem Sudbine. / Ptice noći, zbogom! Zora rudi.
(Parun, 1991: 94)

U tome se ciklusu s motivom *ptice* spojio i motiv usnuloga mladića – dominantan u njezinoj poeziji, i smrt mladića u ratu. Cijelim tim ciklusom ptice se javljaju kao: *ptice kriještalice, gladni albatrosi – ptičji bataljon, nijeme prokletnice, triještalice, mrk jastreb, (žamor) crnih kriještalice, ćuk, vuga, svraka, (jato) ptica smrti, ptica Nepoznata, ptice tame, sovuljage, ptice noći.*

Ptica koja se vezuje sa smrću (*gavran, crna ptica*) zapravo jest sam Bog, kao u primjerima 19 i 20 iz 6. odnosno 7. soneta, dok ždral iz uvodnoga soneta predstavlja život kojemu nema mjesta u zemlji u ratu (primjer 21). Svi ostali motivi ptice nose slutnju i zlo rata.

9) *Bog namaza katranom i solju / obraz sebi, da ga ljudski rod // prepoznao ne bi. U gavrana / pretvori se, s maslinovih grana / dok kapaše ulje, gnjev i krv.* (Parun, 1991: 86)

10) *I pokuca na okno, u tmici, / ruka neka triput. Pitam: tko je? / Oglasi se Bog u crnoj ptici: / ja sam! Onaj kog se munje boje.* (Parun, 1991: 87)

11) *Živio u ono vrijeme, sam, / pokraj mora čudan ribolovac. / U pećini gdje je vjetru stan / skrivao se. Bio je udovac, // kažu ljudi. Imao je sina. / Pozvali ga u vojsku, u rat. / Obje noge raznijela mu mina. / Lišće pada na grob nepoznat. // Pred pećinom, gdje sumrak i zora / mreže pletu od fjučka mora, / gnijezdo sebi sagradio ždral. // Ribar reče, namrštivši lice: / čujem samo ptice kriještalice! / Ždral odletje. Rasprsnu se val.* (Parun, 1991: 81)

Različita su i proširenja značenja sintagmi kojih je sastavnica riječ *ptica*: *usnula ptica, bijela ptica, ptica gladna, ptice kriještalice, ptica nebeska, crna ptica, ptica smrti, ptica nepoznata, ptica čežnje*. Kako je već u literaturi primijećeno, i različite vrste ptica motivi su te poezije: *golubica, ševe, čaplja, gavranovo pero, opnaš, paun čežnje, sjenica, žena-vođenica, crni sokol*. Valja istaknuti ne samo da se spominju imena različitih ptica već se i pojmovi koje vezujemo uz ptice javljaju u metaforičkim

poveznicama, npr. *krilo* (primjer 22 iz ciklusa *Don Josè*, primjer 23 iz *Ljubav bijela kost* i primjer 24 iz *Ljepoto, spavaj!*), *krilat* (primjer 25 iz ciklusa *Ime zavičaja* i primjer 26 iz *Tog dana ljubljah ptice*), *gnijezdo* (primjer 27 iz ciklusa *Ljubav bijela kost* i primjer 28 iz *Ljepoto, spavaj!*), *jato* (primjeri 29 i 30 iz ciklusa *Tog dana ljubljah ptice*), *otprhnuti*, *prolepršati* (primjeri 31 i 32 iz ciklusa *Ljubav bijela kost*) i *lamatati* (primjeri 33 i 34 iz ciklusa *Tog dana ljubljah ptice*).

- 12) *Žudnja iz ploda drugu žudnju siše / i oganj ognju raspiruje **krilom** / maštanja noćna, kada zamiriše / prag kućni, morskom zaogrnut svilom.* (Parun, 1991: 33)
- 13) *Smjena straže u munji se zbiva / šuštaj **krila** utvrde raskriva / Za goricah opustjela klijet.* (Parun, 1991: 45)
- 14) *Riječ: konjanik prispio iz boja. / Ljepoto, spavaj! Zlatna **krila** tvoja / boluju nad Zemljom, koja bdi.* (Parun, 1991: 113)
- 15) *Noći južne. A u beskraj / nižu se i spliću gol / **krilat** kamen, zvijezda treptaj. / Slan od suza Solin, Bol: // sestrin humak zaboravljen / i ljubavi prve raka.* (Parun, 1991: 76)
- 16) *Okolo nas se zvjezdano zavrti / svod tajnovit, i svome **krilatom** // vodiču šapnuh, puna nevjerice, / te noći kad ljubljah mrak i ptice / i mati bijah travi, ognju drug: // Kud me vodiš?... A on mač izvuče / iz korica, i pravac dug povuče / od kostiju i nada. Sjever, jug...* (Parun, 1991: 93)
- 17) ***Gnijezdo** o zid zalijepi sjenica / i raspusti ženavodenica / za kamenim hrastom kolut jula.* (Parun, 1991: 54)
- 18) *Lovor sažgan bit će nam razgovor / zašli ljudi, **gnijezda** nespokoja.* (Parun, 1991: 99)
- 19) *I za tili čas se kao **jato** / golubova zaljulja krilato / vrelo mnoštvo, bezimeni ljudi.* (Parun, 1991: 91)
- 20) *Vrelo mnoštvo, bezimeni ljudi / nalik **jatu**, stadu i čoporu.* (Parun, 1991: 92)

- 21) *Niz stoljeća u dâlj **otprhnula** / paun čežnje
gord provlači rep.* (Parun, 1991: 54)
- 22) *Sama osta na brežuljku sreća / tetošenja ljupki
zavičaj. / **Proleprša** uz kostur drveća / anđeo
igre, klikćuć: svi u raj!* (Parun, 1991: 54)
- 23) *Nad kolijevkom rukama **lamata** / prerušen u
ljetopisca krvnik.* (Parun, 1991: 88)
- 24) *Nad kolijevkom rukama **lamata** / domovina,
glumeć bol i skrb.* (Parun, 1991: 95)

Sonetni vijenci potvrđuju konzistentnost i stalnost motivskoga svijeta Vesne Parun, vraćanje na određene motive i majstorstvo koje joj se u literaturi pripisuje da taj motivski svijet ponese nova značenja.

Zaključak

Raščlambom morfoloških i leksičkih obilježja pjesničkoga diskursa Vesne Parun potvrđen je njezin motivski svijet kao stalnost njezina pjesništva. Autorica svoje motive razvija do simbola koji postaju prepoznatljiva odrednica njezine poezije. Zastupljenost pojedine vrste riječi u *Sonetnim vijencima* može se povezati s pjesničkim podstilom književnoumjetničkoga stila.

Značenjska slojevitost i složenost poetskoga diskursa potvrdila se i na primjeru autoričinih soneta. Iako je u njezinu opusu utvrđen velik broj riječi koje se pojavljuju tek jednom, što ustvari ukazuje na rječničko bogatstvo njezina teksta, više je puta istaknuto njezino poznavanje jezika i majstorstvo kojim metaforičnost izraza u istim tematskim okvirima, odnosno ponavljane riječi, poprimaju nova, najčešće individualizirana značenja.

Poetski se diskurs, i ne samo poetski, dakle, može raščlanjivati i u okvirima kvantitativne lingvistike, a ne samo lingvostilistike. Kvantitativna lingvistika, odnosno određivanje različitih morfoloških osobitosti, leksičke gustoće i raznolikosti određenoga diskursa, daje uvid u njegove posebnosti i ne bi ih trebalo (u potpunosti) zanemarivati pri lingvostilističkim raščlambama. Podatci dobiveni pri takvoj raščlambi mogu na objektivan način potvrditi subjektivne „dojmove“ lingvostilističke

interpretacije ili čak ukazati na do tada nepoznate odlike diskursa pojedinoga autora.

Izvor

- PARUN, VESNA (1991) *Sonetni vijenci*, Prosvjeta, Zagreb.

Literatura

- BARIČEVIĆ, VALENTINA – KEKELJ, MARTINA (2009) „Udio vrsta riječi u tekstu na primjeru Lukina i Ivanova evanđelja“, *LAHOR: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, Zagreb, god. II, br. 8, str. 170 – 182.
- BAŠIĆ, MARIJANA – JELASKA, ZRINKA (2013) „Zastupljenost padežnih značenja u hrvatskome jeziku“, *Prvi, drugi, ini jezik: Hrvatsko-makedonske usporedbe / Prvi, vtor, drugi jazik: Hrvatsko-makedonski sporedbi*, CVIKIĆ, LIDIJA – PETROSKA, ELENA (ur.) Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, str. 264 – 283.
- ČEŠI, MARIJANA (2016) „U kojoj mjeri učenici na kraju obveznoga obrazovanja vladaju hrvatskim standardnim jezikom?“, *Hrvatski jezik*, Zagreb, god. III, br. 4, str. 12 – 18.
- ČEŠI, MARIJANA (2015) *Ovladanost standardnim hrvatskim jezikom na kraju obveznoga obrazovanja*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb.
- JELASKA, ZRINKA (2010) „Dvojčane podjele vrsta riječi: samoznačnost i promjenjivost“, *Jezična skladnja – zbornik o šezdesetogodišnjici prof. dr. sc. Ive Pranjkovića*, BADURINA, LADA – MIHALJEVIĆ, VINE (ur.) Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije, Visoko – Zagreb, str. 101 – 127.
- JELASKA, ZRINKA – BARIČEVIĆ, VALENTINA (2012) „Leksička jednostavnost i značenjska složenost rječnika Ivanova evanđelja“, *LAHOR: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, Zagreb, god. I, br. 13, str. 102 – 137.

- JELASKA, ZRINKA – KOVAČEVIĆ, MELITA (2001) „Odnos glagola i imenica u ranome jezičnome razvoju“, *Drugi hrvatski slavistički kongres, Zbornik radova I*, SESAR, DUBRAVKA – VIDOVIĆ-BOLT, IVANA (ur.) Hrvatsko filološko društvo - Filozofski fakultet, Zagreb, str. 441 – 452.
- JELASKA, ZRINKA – KOVAČEVIĆ, MELITA – ANĐEL, MAJA (2002) „Morphology and semantics – the basis of Croatian case“, *Pre- and Protomorphology: Early phases of Morphological Development in Nouns and Verbs*, VOEIKOVA, MARIA D. – DRESSLER, WOLFGANG U. (ur.) LINCOM Europa, München, str. 177 – 189.
- JOSIĆ, LJUBICA (2013) „Propitivanje održivosti trovrsnih kriterija lingvostilističke analize književnoga teksta“, *Studia Slavica Sava-riensia*, Szombathely, br. 1 – 2 , str. 244 – 248.
- KATNIĆ-BAKARŠIĆ, MARINA (1999) *Lingvistička stilistika*, Electronic Publishing Program, Budimpešta.
- KRUMES-ŠIMUNOVIĆ, IRENA (2011) „Mogućnosti lingvostilističke interpretacije književnoumjetničkoga teksta“, *Dijete i jezik danas: Dijete i tekst*, VODOPIJA, IRENA – SMAJIĆ, DUBRAVKA (ur.) Učiteljski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, Osijek, str. 109 – 121.
- LEMAC, TIN (2014) „Poetičko-stilska konceptualizacija pjesničke knjige ‘Zore i vihori’ Vesne Parun“, *Croatica et Slavica Iadertina*, Zadar, god. X, br. 10, str. 345 – 374.
- MALEŠ, BRANKO (2002) „Kozmološki genetizam i naturalistički humanizam“, *Razlog za razliku*, Altagama, Zagreb.
- MILAČIĆ, KARMEN (1997) „Ptica i vrijeme. 75-godišnjica Vesna Parun“, *Forum*, Zagreb, br. 5 – 6, str. 697 – 706.
- MILIĆEVIĆ, NIKOLA (1982) *Vesna Parun. Pet stoljeća hrvatske književnosti*. Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, str. 7 – 34.
- MOGUŠ, MILAN – BRATANIĆ, MAJA – TADIĆ, MARKO (1999) *Hrvatski čestotni rječnik*. Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta, Zagreb.

-
- PRANJIĆ, KRUNOSLAV (1983) „Stil i stilistika“, ŠKREB, ZDENKO – STAMAĆ, ANTE, *Uvod u književnost. Teorija, metodologija*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, str. 253 – 302.
 - PRANJKOVIĆ, IVO (2001) „Funkcionalni stilovi i sintaksa“, *Druga hrvatska skladnja. Sintaktičke rasprave*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, str. 89 – 95.
 - RADIĆ, ŽELJANA – KUVAČ KRALJEVIĆ, JELENA – KOVAČEVIĆ, MELITA (2010) „Udžbenik kao poticaj ili prepreka leksičkomu razvoju“, *LAHOR: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, Zagreb, god. I, br. 9, str. 43 – 59.
 - STAMAĆ, ANTE (1996) „Vesna Parun“, *Pjesnici druge moderne*. STAMAĆ, ANTE (Izabrao i priredio), ABC naklada, Zagreb, str. 49 – 53.
 - TOMAŠIĆ, ADRIANA – BRKIĆ, MIRELA (2012) „Udio vrsta hrvatskih riječi u sva četiri kanonska evanđelja“, *LAHOR: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, Zagreb, god. I, br. 13, str. 85 – 101.

Original scientific paper
Received on April 29, 2017.

MARIJANA BAŠIĆ – SANJA BARIČEVIĆ
University of Zadar, Department of Croatian Studies

MORPHOLOGICAL AND LEXICAL CHARACTERISTICS OF VESNA PARUN'S POETIC DISCOURSE

Abstract

Lexical richness and expressive peculiarity are connected to Vesna Parun's poetics (1922-2010) from the very beginning of her poetic opus. In analyzing a part of her poetic opus this paper is focused on the lexical component. Lexical complexity, diversity and density are determined and analyzed on the example of the collection *Sonetni vijenci* (1991) while presence of certain lexemes is connected to basic motives of her opus. Presence of certain types and forms of words is observed in the framework of peculiarities of the author's language, style as well as literary and artistic style. Meaning of certain lexemes and meaning relations between lexemes are also studied in the paper.

Keywords: lexical component; lexical complexity; diversity and density; words ambiguity

Prilog 1. Najčešće natuknice u Sonetnim vijencima

Tablica 6.: Najčešće natuknice u Sonetnim vijencima i njihov položaj u Čestotniku

Položaj	Sonetni vijenci		Položaj u Čestotniku
	Natuknica	Broj pojavnica	
1.	<i>u</i>	250	3.
2.	<i>i</i>	228	2.
3.	<i>biti</i>	114	1.
4.	<i>se</i> ⁷	87	10. (<i>sebe</i>)
5.	<i>na</i>	75	6.
6.	<i>ja</i>	69	8.
7.	<i>što</i>	69	15.
8.	<i>iz</i>	60	23.
9.	<i>taj</i>	59	16.
10.	<i>s(a)</i>	57	12.
11.	<i>od</i>	55	17.
12.	<i>da</i>	51	4.
13.	<i>ne</i>	45	11.
14.	<i>gdje</i>	37	87.
15.	<i>za</i>	34	9.
16.	<i>mi</i>	33	34.
17.	<i>ti</i>	33	20.
18.	<i>on</i> ⁸	32	5.
19.	<i>koji</i>	31	7.
20.	<i>ptica</i>	30	229.
21.	<i>a</i>	29	13.
22.	<i>dok</i>	27	106.

⁷ Na četvrtome mjestu po čestoti nalazi se čestica *se*. Čestica *se* koja je dio promatranih povratnih glagola izdvojena je kao posebna vrsta riječi. Stoga je tako visok udio čestice u raščlanjenome poetskom opusu.

⁸ U radu je treća osoba jednine i množine osobnih zamjenica navedena pod natuknicom *on*, *ona*, *ono* i uključivala je sva tri roda jednine i množine, dok je u Čestotniku naveden samo oblik muškoga roda *on*, stoga nisu navedeni podatci za druge oblike.

23.	<i>je</i> ⁹	26	
24.	<i>ona</i>	24	
25.	<i>bijel</i>	23	165.
26.	<i>zemlja</i>	23	57.
27.	<i>kad</i>	22	37.
28.	<i>moj</i> ¹⁰	22	29.
29.	<i>noć</i>	21	105.
30.	<i>dan</i>	19	59.
31.	<i>san</i>	19	173.
32.	<i>duša</i>	18	198.
33.	<i>kroz</i>	18	120.
34.	<i>o</i>	18	26.
35.	<i>svoj</i>	18	22.
36.	<i>tvoj</i>	18	69.
37.	<i>oko</i>	17	297.
38.	<i>ruka</i>	17	55.
39.	<i>sve</i>	17	24.
40.	<i>će</i>	16	
41.	<i>ljet</i>	16	408.
42.	<i>ljubav</i>	16	192.
43.	<i>more</i>	16	159.
44.	<i>srce</i>	16	121.
45.	<i>po</i>	15	40.
46.	<i>uz</i>	15	98.
47.	<i>bol</i>	14	400.
48.	<i>jedan</i>	14	28.
49.	<i>mir</i>	14	264.

⁹ Pomoćni glagoli *biti* i *htjeti* raščlanjeni su kao suznačni glagoli i navedeni su svi njihovi oblici, dok su u primjerima gdje se pojavljuju kao samoznačni glagoli izdvojeni pod natuknicom *biti* i *htjeti*. Glagol *htjeti* kao samoznačan glagol ne nalazi se među 100 najčešćotnijih riječi.

¹⁰ U radu su posvojne zamjenice izdvojene zasebno u sva tri roda jednine i množine. Ako bi se pribrojile ostale pojavnice, oblici posvojne zamjenice u ženskome roda (*moja*) koja se javlja šest puta te u srednjemu rodu (*moje*) koja se javlja četiri puta, natuknica *moj* s 32 pojavnice nalazila bi se po učestalosti na 18. mjestu kao i osobna zamjenica *on*.

50.	<i>nad</i>	14	143.
51.	<i>nebo</i>	14	158.
52.	<i>tko</i>	14	88.
53.	<i>gledati</i>	13	97.
54.	<i>oni</i>	13	
55.	<i>put</i>	13	73.
56.	<i>riječ</i>	13	79.
57.	<i>samo</i>	13	36.
58.	<i>sav</i>	13	33.
59.	<i>vjetar</i>	13	170.
60.	<i>znati</i>	13	38.
61.	<i>bog</i>	12	127.
62.	<i>drugi</i>	12	42.
63.	<i>kao</i>	12	19.
64.	<i>ovaj</i>	12	25.
65.	<i>smrt</i>	12	163.
66.	<i>vrijeme</i>	12	70.
67.	<i>zora</i>	12	382.
68.	<i>crn</i>	11	141.
69.	<i>krilo</i>	11	374.
70.	<i>ljepota</i>	11	436.
71.	<i>neki</i>	11	49.
72.	<i>pjesma</i>	11	197.
73.	<i>to</i>	11	18.
74.	<i>već</i>	11	56.
75.	<i>ljudi</i>	10	81.
76.	<i>su</i>	10	
77.	<i>tek</i>	10	196.
78.	<i>tu</i>	10	100.
79.	<i>dah</i>	9	419.
80.	<i>li</i>	9	50.
81.	<i>lice</i>	9	128.
82.	<i>ljubiti</i>	9	442.

83.	<i>oganj</i>	9	488.
84.	<i>prah</i>	9	483.
85.	<i>sam</i>	9	(gl. biti)
86.	<i>sjena</i>	9	319.
87.	<i>star</i>	9	82.
88.	<i>val</i>	9	424.
89.	<i>voda</i>	9	112.
90.	<i>čelo</i>	8	363.
91.	<i>glazba</i>	8	457.
92.	<i>prazan</i>	8	336.
93.	<i>pun</i>	8	195.
94.	<i>ribar</i>	8	549.
95.	<i>sjaj</i>	8	466.
96.	<i>sunce</i>	8	132.
97.	<i>svaki</i>	8	66.
98.	<i>šutnja</i>	8	433.
99.	<i>taman</i>	8	364.
100.	<i>tijelo</i>	8	178.
101.	<i>tkati</i>	8	547.
102.	<i>vlat</i>	8	545.
103.	<i>zvono</i>	8	412.
104.	<i>ždral</i>	8	566.
105.	<i>živ</i>	8	210.